

KAHVE MOLASI

Erkan TAŞDÖĞEN

İsmail Dümbüllü kuşağının Komik Nedim'i: "Bir gün bütün torunlarımı etrafımda toplayacağım" diye kehanet etmiş. 7 sanatçı torundan biri olan Erkan Taşdöğen, abisi ve kardeşi gibi tiyatro sahnesini seçerek, dedesinin bu arzusunun gerçekleştiğini. Televizyon dünyasının en sempatik vampiri; yazdığı skeçlerle devrimci bir çizgide ilerleyip, oynadığı, yönettiği ve seslendirdiği her esere özgün renklerini katmayı amaç edinmiş. Sanatçılığın sadece ayakta durmak değil, biraz da anarşist bir duruşa sahip olmakla anlamlı olacağına inanan, bugünlerde "Çehov Makinesi" oyununda izleyebileceğimiz Erkan Taşdöğen ile 35 yıllık sanat serüvenini konuştuk.

ACME: Tiyatro serüveniniz nasıl başladı?

Erkan TAŞDÖĞEN: 13 yaşındaydım. Artık var olmayan Türk Ticaret Bankası'nın tiyatrosu vardı. 10 yıl orada bir çıraklık dönemi yaşadım. O süre içerisinde Şehir Tiyatroları'nda çok kısa bir dönem oynadım. 17 yaşında Ferhan Şensoy Nöbetçi Tiyatro'ya geçtim. İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda bir süre Yıldız Kenter'in öğrencüsü oldum. Sonra da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Sanat Dalı- Oyunculuk Bölümü'nü bitirdim. Artık çıraklık nerde bitti profesyonellik nerde başladı bilemiyorum ama Devlet Tiyatrosu'na başladığımda 10 yıllık oyuncuydum.

ACME: Ailenizden oyunculukla uğraşanlar var, ağabeyleriniz Selahattin ve Naci Taşdöğen; onların bu uğraşı yararına oldu diyebilir misiniz?

Erkan TAŞDÖĞEN: Biz 7 erkek kardeşiz çoğu müzisyen, oyuncu, iç mimar. Hepimiz sanatsal şeylere yöneldik. Ben 6. olduğum için sadece ne meslek seçsem diye sağa sola bakmam gerekti. Dedemiz Dümbüllü zamanının "Komik Nedim" lakaplı tiyatrocusuymuş. Dedem "bütün torunlarımı etrafımda toplayacağım" demiş, hakikatten de öyle

oldu. Tabi ağabeyimin de tiyatroda olması çok büyük bir etken ama futbol takımındaki "formayı ben giyicem, kostümü ben kapıcam" gibi bir rekabet olması söz konusu değil. Elbette hepimizin tiyatrocusu olması daha güzel bir figür oldu aile içinde. Onun yeni oyunu, benim yeni oyunum olduğu zaman tatlı bir heyecan oluyor. Üçümüzün oyuncu olması destekten başka bir şey değildir.

ACME: Belki de sizi sevenlerin en çok hatırladığı proje olan Zaga'da uzun yıllar birçok skeçte oynadınız. Zaga ile geçen yolculuğunuzu biraz anlatır mısınız? Projeye nasıl dahil oldunuz, skeçleri nasıl kurguladınız?

Erkan TAŞDÖĞEN: 3. sınıfa geçmiştim. Yazın kendimi geliştirmek için okula gelen oyuncu adaylarını çalıştırıyordum. Bir 20 kişiyi kadar çalıştırdım. Bu sizin kişisel gelişiminize önemli bir etkidir. Okan Bayülgen ile orada tanıştık. Ben ondan bir kaç yaş büyüğüm galiba. Benim onu çalıştırmamı çok istedi. Sonra o okulu kazandı, ben mezun olup Trabzon'a geldim, o da geldi. İstanbul'a döndükten sonra televizyona yöneldi. İstanbul'da tekrar bulduğumuz zaman o sırada Okan "Gece Kuşu" adlı programı yapıyordu. Program bittikten sonra "Televizyon Çocuğu" programına başladığını söyledi. Benden skeçler oluşturmamı, ekip kurmamı istedi. "Televizyon Çocuğu" ilk böyle

KAHVE MOLASI

başladı, iki yıl sürdü. Sonra 6 yıl “Zaga” serüvenim oldu. Zamanla kimliğini oturtan bir yapılanmaydı. Başlarda skeçler daha çok birlikte karar verdiğimiz, hakkında toplantı yaptığımız iki dakikalık şeylerdi. Ama öncesinde bunların oluşması için uzun bir süreç yaşanıyor. Hepsi doğaçlamaydı ve hepsi tek seferde çekilmiştir. Baktığım zaman geçmişe, 2000’e yakın skeç çekmişim. Dışardan pek çok insan, bizi izlemeye geliyordu. Çok gülüyorduk, Okan’ın da yoğunluğundan sıkıştırılmış bir zaman içinde, mesela 8-10 tane skeç çekebiliyorduk. Almış olduğum oyunculuk çizgisi dışında başka bir mecraydı, oldukça yorucuydu tabi. Bir kere çok kısa bir süre içinde sıfır bir hazırlıkla ama seyircide şartlandırdığınız tiplmelerle skeç yaratıyordunuz.

İki sene “Vampir” skeci oynadım. O çok zorlayıcıydı çünkü kendi ekibinizle bir şey yaptığınız zaman yanınızdaki insanları biliyorsunuz ama mesleği oyunculuk olmayan biriyle çektiğiniz zaman, birtakım dezavantajları oluyordu. Yine de içinden keyifli bir şeyler çıkarabildik. Beni en fazla zorlayan, iz bırakan, canlı çektiğimiz vampir skeçleriydi. “Vampir ailenin görüşü”, “Uzaylılar”, “Cam siliciler”, “Elemanlar”, “Çekirdek yiyciler”, “Fındıkkıranlar” gibi birbirinden farklı bir sürü tip yaratmaya çalıştık. Bir 10 sene sonra konservatuar ya da oyunculuk bölümü mezunlarından, yaptığım işlerin onlar adına öncü görevi üstle-

nen yapımlar olduğunu söyleyenler oldu. Biraz devrimci niteliği olan şeyler olduğunu söylediler. Çok hoşuma gitmişti. Çünkü bir şey yapıyorsunuz karanlığa, yankısı çok sonra görülüyor. İnsanlara öncü olmak en keyifli yanıydı.

ACME: 13 yaşınızda Türkbank Çocuk Tiyatrosu’ndaki oyunla ilk kez sahneye çıktınız. Sizi o yaşta tiyatroya yönelten nedenler nedir? O yıllarda idolünüz kimdi?

Erkan TAŞDÖĞEN: Tabii ki ilk ustam Üstün Oskay’dır. Bugün hala güzel projelerde yer alan oyuncu ağabeylerimiz, ablalarımız vardı. Hedefim onlardan herhangi birinin yerine geçmek değil ama onların izinden gitmekti. Zaten beni zehirleyen bu dünyanın içine girdikçe bir sürü insan olmaya başladı. Şehir Tiyatrosu’ndan Feridun Karakaya, konservatuardan önce Ferhan Şensoy, konservatuarda Yıldız Kenter ve Müşfik Kenter. Tabii ki isimler içerisinde en özel yere oturacak kişi, Müşfik Kenter’di. Zeliha Berksoy, Haluk Kurdoğlu, Oğuz Aral, Raik Alnaçık... Bunlar bizim meslek hayatımızda kendi kişiliğimizi, kendi oyunculuk karakterimizi bulmadaki en önemli isimlerdi. Zaten bu isimlerle biraraya geldiğimiz zaman onlar en doğru şeyi öğretti. Oğuz Aral; “Hedef herhangi birinin peşinden gidip onun gibi olmak, ikinci Müşfik Kenter, üçüncü Yıldız Kenter olmak de-

ğil, olacaksın kendin ol!” demişti. Onunla yaptığımız konuşmayı unutamam, özgüvenimin yerine gelmesinde çok etkili oldu. Bütün sanat hayatım boyunca özgün ve kendim olmaya çalıştım. Zannediyorum bunda da pek çok adım attım.

ACME: Asterix, Muppet Show’da Kurbağa Kermit, Batman Dark Knight’ta Joker, Madagaskar’da ise Kral Jülien karakterlerine sesinizle hayat verdiniz. En çok hangi karakterleri seslendirmeyi sevdiniz?

Erkan TAŞDÖĞEN: Tiyatroda bir süre sonra şöyle bir şey oluştu. Komedi oynamak aslında daha zordur ve derler ya “komedi oynayan, herşeyi oynayabilir”. Gerçekten zamanlama, seyircinin nabzını yoklama, sahnedeki diğer oyuncularla paslaşma olarak tiyatro daha eğitici.

Trabzon’daki 4 yıllık serüveninde 8 oyunda çalıştım oraya da Ankara’dan İstanbul’dan çok yönetmen geliyordu. Onlardan da şöyle talepler geliyordu: “Bana 10 saniyede başka bir adam olacak bir aktör” olmalı. O yüzden pek çok farklı karakterler oynuyordum. Mesela bir oyunda 5 tip oynuyordum. Seslendirme yapmaya başladıktan sonra da farklı tipler kendini göstermeye başladı. O yüzden piyasada ne kadar garabet, ne kadar tuhaf, yaratık tip varsa beni çağırdılar. Bende bir tuhaflık mı var diye düşündüm ama bu yaratımla ilgili bir şeydir.

KAHVE MOLASI

Birbirinden farklı şeyler konuştuğum seslendirme yaparken. Dikkat ettiğim şey şu; kendi sesiniz orada işe yaramıyor. Çünkü sizden istenen şey orijinal sese yakın bir ses vermeniz ve oyuncunun oradaki performansını yakalamanız. Zaman zaman yaptığım seslendirmeyi izlemeye gelenler de oluyor. "Ne kadar kolay yapıyorsunuz" diyorlar. Bunun ardında uzun yıllara dayanan bir tecrübe var. Seslendirme geçmişime baktığım zaman 30 sene olmuş.

ACME: Oyunculuk mu, yönetmenlik mi desek. Hangisi önce gelir?

Erkan TAŞDÖĞEN: Oyunculuktan vazgeçmem orijinalim oyunculuk. Oradan aldığım hazza keyfi hiçbir şeye değişmem. Yönetmenlik de başka bir mecra ve gerçekten ustalık isteyen bir şey. Şöyle düşünebilirsiniz; yönetmen sizin aktör olduğunuz bir oyunda size siparişi verir sizde küçük bir rejî yapıp oyunculuğa adına o siparişi yerine getirmeye çalışırsınız, bütünü bir parçası ama bağımsızdır. Ama hiçbir şey yönetmenin beklentilerinin dışında gelişmez. Yönetmen olduğunuz zaman ne kadar oyuncu -karakter varsa, onlara o siparişi veren siz oluyorsunuz ve hepsine bir çerçeve bir sınır çiziyorsunuz. Hepsini bütünlük, bir kumaş içinde buluşturmanız gerekiyor. Sonra dekoru, ışığı da var.

Farklı disiplinler ama ikisinin de üstesinden geldiğimi düşünüyorum aldığım reaksiyonlar

bu yönde. Şu ana kadar oyuncu ya da rejisör olarak kimsenin beğenmediği bir şey yaratmadım. Kaldı ki ağabeyim de kreatör olduğu ve yanında yetiştiğim için dekorunu hatta akışını yaptığım oyunlar bile var. Bizde okullu - alaylı ayrımı vardı ya, ben iki okullu üç alaylıym diyeyim. Bunun da bir şans olduğunu düşünüyorum ne kadar kısmına el atabilmişsem bunların hepsi kendi serüvenimdi. Bana keyif verdi, yetişmemde çok büyük katkı sağladı. Çünkü bu işin bir başlangıcı var ama sonu yok.

ACME: Popüler kültür bizi sürekli yeni oyuncularla tanıştırıyor. Yeni oyuncularla beğendiğiniz var mı?

Erkan TAŞDÖĞEN: Yeni kelimesi biraz tehlikeli bir kelime. Yeni oyuncular olabilir çünkü tiyatro değişiyor, dönüşüyor ama sorgulanması gereken şu: Yeni oyunculuklar var mı? Yeni tiyatro grupları, yeni oluşumlar var ama yeni bir şey yapılıyor mu önemli olan o.

Günü kurtarmak adına yapılan şeyler, yarını yok etmekte, seyirci de bundan nasibini almakta. Seyircimiz de çok yetkin bizim, sanatçılarımız da öyle. Bununla birlikte geleceği belli olamayan bir durum da var sanki. Bu kadar tiyatro kendi başına ayakta durmaya devam edebilecek mi? Altan yeni gelenler de tiyatro yapmaya devam ederse tiyatro sayısı 10.000'i bulursa ne olacak, biz iyiyi kötüyü nasıl ayırt edeceğiz? Doğru ve yanlış tayin edecek olan seyircidir. Önemli olan

seyircinin her zaman üst düzeyde olması. Siz bir oyuna en iyi oyuncular, en iyi yönetmen, en iyi dekor her şeyi tıktırabilirsiniz ama eğer seyirci yoksa bütün bu çaba boşuna demektir. Özenle korumamız gereken en önemli kitle bir ke-re seyircidir.

ACME: Hayatınızdaki vazgeçilmezler nelerdir? Olmazsa olmazlarınız var mı?

Erkan TAŞDÖĞEN: Öncelikle özgürlük, bunu hiçbir şeye değişmem. Bununla birlikte hayat enerjimi aldığım şeyler var. Gezmek tabii ki çok önemli. Başka şehirlerdeki çekimlerimiz bizim için çok iyi fırsat. Bir sürü insanla tanışıyorsunuz, insana ait o zenginliğin en büyük hazineniz olduğunu görüyorsunuz. Bu enerjiyi aldığım şeylerden bir tanesi de müzik. Özellikle 65 sonrası ve 90 arasına sıkıştırabileceğimiz rock müziği. En büyük keyfim Pink Floyd'un DVD'sini koyup, gitarın ucuyla da açılın bakalım diye onlara eşlik etmek. Çok acayip çalışıyorum değil tabii. Özel ilişkilerim ve dostlarıma da çok kıymet veririm. Eskilerin de dediği gibi iki tane dostun olsun, sadece onlar olsun. Hayat giderek bir şeyler öğrettiği için kıymetini daha iyi anlıyorum.

ACME: Oyuncu olmasam şu işi yapardım dediğiniz bir meslek var mı? Varsa neden o meslek?

Erkan TAŞDÖĞEN: Dünyanın değişik ülkelerinde konser alanlarında insanları çıldırtan

KAHVE MOLASI

bir rock grubunun üyesi olmak isterdim. Mimar olmayı çok istemişimdir, hep sanatla ilintili diye düşünüyorum. Onun dışında herhalde yine sanatın içinde bir yer bulmaya çalışırdım.

ACME: Oynadığınız Sersem-ler Evi bir sessiz komediydi. Sessiz bir komediyi canlandırmak nasıl bir duygu ?

Erkan TAŞDÖĞEN: Bazı oyunları bir kenara ayırmak gerekirse bunların bir tanesi “Kamyon”dur. Çünkü Devlet Tiyatrosu’nda 11 sene aralıksız oynadık. Bir diğeri de “Sersem-ler Evi”. İngiliz “Mask Tiyatrosu” aslında orijinal tanımlaması. Masklarla oynadığı ve sözü olmadığı için o masktaki ve bedendeki ifadeyle sözleri yaratıyorduk. Aslında baştan sona konuşma var. Fakat işitme engellilerin algılayabileceği bir şey değil. Meğer beden o kadar yetkinmiş ki bu konuda neler yapabileceğimizi gösterdi ve bize çok şey anlattı. “Ben artık oldum, yeter” dediğimiz anda, “öyle değilmiş” diyebileceğimiz çok önemli bir virgüldü. Ekipteki herkesin hayatında önemli yeri olan bir oyundur. Oynaması çok yorucuydu çünkü göremiyordunuz, maskenin içindeki karbondioksitle yaşıyorsunuz, vücudunuz hararet yapıyor. Ama oynaması inanılmaz keyifli bir oyundu. Bittiği için çok üzülüğüm oyunlardan bir tanesiydi. Çin’e, Almanya’ya, Mısır’a, Arnavutluk’a birçok yere turneye götürdük. Her yerde insanların çok büyük ilgisini çekti.

ACME: Bu oyuna nasıl hazırlandınız? Provalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Erkan TAŞDÖĞEN: Zamanın 7’ye bölündüğü bir kuramdan bahsetti bize Fransız tiyatro kuramcısı. Günlük hayatın koşturmacısını 7’ye bölmüştü. Bize o zamanlarla ilgili egzersizler yaptırdı. Sahnede mizansenler için temel aldığımız, çıkış noktası olan bir öykü var. Mesela; hayalet soldan girer, kadın üst kata çıkar. Oyun 4 katlı bir apartmanda geçiyor ve 4 katı da sahnede görebiliyorsunuz. Çok zekice bir şeydi. Başta algılamakta zorlandık ama insana ait zekanın, saklı biçimde yarattığı şeyleri bu işin içinde olduğumuz halde hayret ederek yaşadığımız bir süreç oldu.

Sahnede izleyicinin algısı için giderek Oxford türü giyinmeye başladık. Çünkü oyunda kimin aktif, kimin pasif olması gibi ayarlamalar söz konusuydu. Seyircinin o anda kimi izleyeceğini siz yönlendiriyordunuz. Bunlar saniyelerle değişen çok teknik şeylerdi. Uzun bir workshop dönemi oldu. 1,5 aya yayıldı ama aynı zamanda oyunun provasını yaptığımız bir dönemdi. Galiba 53 gün ve artı sahneye çıktığımızda oyun vardı. Sonra kendi oyunlarımızı da ekledik, 3 yıl sonra oyun yazarı ve yönetmeni Toby Wilsher gelip oyunu izlediğinde biz ona “bunları biz ekledik, beğenmezsen değiştiririz” dedik. Çok hoşuna gitti. “Bir daha bu oyunu yaparsam bu mizansenlerin hepsini kullanırım” dedi. Zorlu, efora dayanan, algılarınızı sürekli açık tutmanız gereken, aklınızın sürekli oyunun içinde olması gereken bir çalışmaydı. İyi ki içinde yer almışım diye düşünüyorum.

ACME: Bugüne kadar en çok oynamak- yönetmek istediğiniz oyun hangisidir?

Erkan TAŞDÖĞEN: Öyle çok özel bir şey yok. Bugüne kadar oynadığım oyunlarda zaten en çok isteyeceğim roller bana verildi. Ama sahne üstünde seyircinin buluşması anlamında değil fakat size bu işi en iyi öğretebilecek rollerden biri Shakespere’in Hamlet’idir. Bence yazılmış en özel kitaplardan biridir. On tane başrol kitabı ayırın, Hamlet bir numarasıdır. Yönetmen olarak baktığım zaman da tabii ki Shakespere’in oyunları ve onun dehasıyla yaratmış olduğu bütün eserler. Herkesin çok dikkatini çeker çünkü onun sorgula-

dığı herşey tarih boyunca dünya sahnelerinden yok olmamıştır. Öyle insani kavramlara öyle açılardan yaklaşmıştır ki ölümsüz eserler yaratmıştır. Galiba Shakespere’i tek geçirim.

ACME: Bize ayırdığınız vakit için teşekkür ederken son olarak; ileriye dönük projeleriniz nelerdir? Sizi nerelerde izleyebileceğiz?

Erkan TAŞDÖĞEN: Şu anda “Çehov Makinesi” adlı bir oyunda oynuyorum çok zor, çok güzel bir oyun. Çehov’un da karakter olarak yer aldığı ve yazdığı karakterlerin onu köşeye sıkıştırdığı, 11 bağımsız sahneden oluşan bir oyun. Ben de Vişne Bahçesi’ndeki “Lophakin”i canlandırıyorum. Ama karakterlerin hepsi Çehov’un kaleminden çıkmış, o özgün biçiminden fazlasıyla uzaklaşmış. Matei Visniec adlı bir Romen yazarın oyunu. Karakterlerin hepsi delirmek üzere, aklın sınırlarını zorlayan noktalarda gezinen adeta birer yaratık haline dönüşmüşler. Şimdilik o oyun bizi nereye götürecektir bilmiyorum. Onun peşinden koşuyorum. Bunun dışında önümüzdeki dönem belki bir oyun yöneteceğim. Seslendirmeye devam. Ama artık daha özel şeyler seslendiriyorum. Sabah gelip, akşam çıkan biri değilim artık. Daha keyif alıp, arşivime kaldıracığım şeyler yapıyorum. NTV Radyo’da “Sahnedeki Radyoya” diye bir program projesi var, bir taraftan onunla uğraşıyorum. Şimdilik bunlar yeter diye düşünüyorum. 🎧